

Posavske povesti.

VII. Kozarec vode.

Pri nas je veliko pobožnih ljudi, a dobrih je malo,« sta se razgovarjali Košanka in Končanka, dve kočarici z Jasnega brda, ko sta se vračali na praznik presv. Rešnjega Telesa iz cerkve domov. Pa Košanka in Končanka nista bili rojakinji župljanom na Jasnem brdu, marveč sta se tja gori preselili iz daljnega kraja šele pred tremi leti. Nastanili sta se v dveh kočah, ki sta kot občinska last ostali izpraznjeni, odkar so se prejšnji stanovalci izselili v Ameriko.

»Pa res!« je Končanka dalje razpredla Košankino besedo, »veliko pobožnih, pa malo dobrih. Pri procesiji je bila vsa fara. Cerkev je bila tako polna, da so morali celi venci parov ostati zunaj cerkve. Vse se je trlo.«

»Našo Anko bi bili skoraj pohodili.«

»Ja! cerkev je tem Brčanom pri srcu, a njih bližnji jim je tuj, in tujec še prav posebno.«

»Včeraj sem iskala mleka po vsej vasi. Povsod isti odgovor: Ga nimamo. Anka mi je rekla: Mama, jaz sem pa videla, da ga imajo.«

»Saj pravim, no: v cerkvi kakor svetniki, doma kakor Judje.«

Težka obsodba! Morda nekoliko pretirana, a brez podlage ni bila, to se je pokazalo še tisti dan.

Na Jasno brdo je prišel tujec. Kaj ga je privedlo gori, ni vedel nihče povedati. Nekateri so menili, da je kakšen begunec z Goriške. A po naglasu in jeziku se mu je poznalo, da ni bil od Gorice. Drugi so mislili, da je ubežal vojakom in se kje preoblekel. Obleka njegova je bila res bolj neprimerna, kakor da ni bila zanj umerjena. Tretji pa so dejali: »Mesar je. Živino je prišel kupovat.« Ti pač niso pomislili, da je sedaj po vojaških postavh zabranjeno zasebnim kupcem kupovati živino.

Kdo in kaj je bil ta tujec, to je sedaj vseeno. Eno je gotovo: Bil je potnik, ki ga jim je Bog poslal skozi

vas, da bi mu vaščani postregli, če bi jih česa zaprošil.

Potnik je vsako hišo na Jasnem brdu natanko pogledal v lice, da se prepriča, če ni kje, pravzaprav, če je kje kakšna krčma.

Potnik je bil očitno izmučen od dolge hoje.

Upanje mu je zažarelo v očeh, ko je na neki hiši čital napis: »Gostilna pri Terškanu.«

Ali tujec se je kmalu uveril, da je tu le hiša »pri Terškanu«, ne pa tudi »gostilna«, kjer gostom postrežejo.

»Ali imate tudi kaj za prigrizek?« je vprašal krčmarja, ki je predenj postavil četrto vino.

»Grem vprašat.«

Čez nekaj trenutkov se je krčmar vrnil in kratko sporočil: »Nimamo.«

»Tudi kruha ne?« je boječe vprašal tujec.

»Tudi ne. Že tri tedne nismo dobili moke. Komaj da imamo kruh za domače; za goste ga pa, škoda, prav žal mi je, nič ne ostane.«

»Samo piti tudi ne morem. Sicer mi za pijačo tudi ni. Če sem žejen, je kozarec vode — najboljši požirek,« je rekel potnik, izpil, kar je natočil vina v kozarcu, plačal in odšel.

Na Jasnem brdu ni bilo nobene gostilne več.

Potnik je prešel vso vas. Bilo je vroče junijevo vreme, na cesti se je dvigal prah, silil v usta in sušil grlo.

Tujca je zažejalo. Sedaj bi pa rajši imel kozarec hladne vode kakor hleb belega kruha.

Stopil je do bližnje koče pod hribom.

To je bilo pri Košanki.

Potnik se je ustavil na pragu.

»Ali bi mi dali kozarec vode?«

»Tako, takoj!«

Košanka se je obrnila proti stolu v veži, kjer je navadno stal škafo z vodo. V škafo je bilo le še malo vode in še ta vsa topla. Skozi vežno okno je že par ur pripekalo solnce, tako da voda res ne bi imela več hladilne moči.

»Malo počakajte,« je velela Košanka, »naša Anka pohiti k studentu, pa vam zajame sveže mrzle vode. Ta, ki je v posodi, je že postana.«

»No, malo že še počakam.«

Anka je vzela lončen vrč in stekla gori proti studentu.

»Pa vroči ste, mož, vroči. Kar s čela vam tečejo potne kaplje,« je prijazno dostavila Košanka. »Ne bilo bi prav, če bi se v takem vode napili. Kosček kruha vam prinesem.«

»Oh, ni treba!« je odgovoril potnik. »Za kruh je danes huda. Še za denar ga ne dobiš.«

»Huda je zanj. Ali če vam dam grizljaj kruha, nam zato ne bo prav nič huje.«

Košanka je prinesla tujcu malico kruha.

Tujec ga je z veseljem sprejel in použil.

»Glejte! Na gostilni ga mi pa niso niti prodali.«

»Sedaj so taki časi,« je dejala Košanka, »da bi dal berač rajši zastonj kos kruha, kakor bogatin za denar.«

»Tako je, mati!« je pritrdil mož.

V tem je prihitela Anka z vrčem vode. Nastavila je pod vrč kozarec in nalila tujcu vode enkrat, dvakrat, trikrat.

Potnik je ginjen odhajal, rekoč: »Povem vam, ta kozarec vode pred Bogom ne bo ostal — pozabljen.«

»Bog vas usliši!« si je zaželela Košanka ob njegovem slovesu.

Ne more se reči, da je bila ta Košanka tako »pobožna« kakor drugi ljudje na Jasnem brdu, a bila je — dobra.

Tujec, ki je v božjem imenu prišel skozi vas, je to ženo hvalil in le zavoljo nje in kozarca vode mu je vsa vas ostala v dobrem spominu.

Kancijan.

